

YTTRANDE

2007-12-28

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet ”Äktenskap för par med samma kön – Vigsselfrågor” (SOU 2007:17)

Frälsningsarmén vill härmed yttra sig över betänkandet ”Äktenskap för par med samma kön – Vigsselfrågor” (SOU 2007:17)

Sammanfattning

- Frälsningsarmén *ifrågasätter* över huvud taget att det finns *ett behov av en lagändring*. Det kommer alltid att behövas två ord för att skilja homosexuell samlevnad från heterosexuell samlevnad = äktenskap, eftersom äktenskapet är en unik företeelse och den enda samlevnadsform som kan bidra till fortplantning.
- Om en lagändring ändå måste göras, anser vi att en så genomgripande lagändring *ej* bör grunda sig på en *enmansutredning* utan på en parlamentarisk utredning.
- Om en lagändring ändå måste göras, bör den omfatta inte bara *den rättsliga formen* för äktenskapet utan den *verklighet* som den rättsliga formen är till för att reglera och skydda. Då måste en ansvarsfull analys av *alla* sakförhållanden och konsekvenser av ändringen beaktas.
- Vi anser att argumenten för en lagändring som framkommer i utredningen inte är tillräckligt underbyggda. Barnperspektivet är tex. inte tillräckligt utrett och därför bör ”*försiktighetsprincipen*” tillämpas så att man inte experimenterar med barnens bästa.
- Vi har fyra synpunkter på *utredningens kvalitet*:

- 1) Barnperspektivet har inte i tillräcklig mån beaktats i utredningen, då man endast beaktat det ”rättsliga äktenskapets betydelse som familjebildning” (s. 16). Vi anser att man inte kan skilja äktenskapslagstiftningen och familjelagstiftningen åt.
 - 2) Vi anser att utredaren dragit felaktiga slutsatser av tillgängligt material (ex. s. 207) där gruppen ”osäkra” i undersökningen har överförs till gruppen ”positiv”.
 - 3) Materialet är ofullständigt redovisat, då uppgift om urvalskriterier och antal på vissa av de redovisade undersökningarna saknas.
 - 4) Vi menar att utredaren i stället för att föreslå ”behövliga” författningsändringar (sid 15) vill använda lagstiftningen till att ändra människors uppfattning då han skriver ”för de homosexuella är äktenskapet viktigt som värdeämätare... för omgivningens inställning” (sid 16)
- Vi bejakar förslaget att trossamfunden får behålla möjligheten att förordna vigselförrättare.
 - Vi bejakar också utredarens förslag att inte införa vigselplikt för den som har vigselrätt.
 - Vi anser slutligen att den enmansutredning som ligger till grund för lagförslaget har så stora brister att *en ny utredning på parlamentarisk grund bör tillsättas*.

Vi vill här utveckla för oss viktiga synpunkter, vilka leder oss till att avstyrka den av utredaren förordade ändringen i lagstiftningen.

Termen äktenskap

Vi anser att termen äktenskap bör få fortsätta att vara ett begrepp som gäller gifta heterosexuella par.

Utredaren påstår att de skäl som anförts mot att använda ordet äktenskap för en enkönad relation *”inte har tillräcklig bärkraft och därför inte kan väga upp de skäl som talar för en lagändring”*. Detta är givetvis hans subjektiva bedömning. Enligt vår mening väger flera av de argument han avvisar tvärtom tungt. I ett läge då den politiska majoriteten är för en grundläggande reform borde det vara särskilt angeläget att göra den ”analys i vedertagen mening”, som ingick i hans uppdrag men som han medvetet avstått från. Utan en sådan kan lagstiftningen bli ett hastverk. Denna omständighet borde enligt vår mening göra det omöjligt att lägga utredningen till grund för en så omvälvande ändring av lagstiftningen.

Utredarens huvudskäl för att använda begreppet äktenskap också för samkönade relationer är principen om likabehandling av homosexuella och heterosexuella. Det skulle vara en möjlighet för homosexuella par att utåt manifesteras sin samhörighet om de kunde ingå äktenskap. Vi anser inte att homosexuella ska diskrimineras, men menar att principen om likabehandling inte står och faller med användningen av begreppet äktenskap.

I både lagtext och övrigt språk har ordet äktenskap alltid använts enbart för heterosexuella par. Det kan inte anses diskriminerande att man skiljer mellan partnerskap för homosexuella och äktenskap. I svensk lagstiftning har det efter 1973 års reform av äktenskapsbalken skett en laglig reglering av olika samlevnadsformer. Sambor och gifta behandlas inte lika, men ingen kallar det för särbehandling att lagskyddet för samboende är mindre utvecklat än för gifta par. De som vill leva samman har två olika former att välja emellan men det innebär inte någon social stigmatisering. Självklart finns det också en grundläggande skillnad mellan heterosexuell och homosexuell parbildning. Att dessa benämns olika är inte särbehandling.

Utredaren menar att ordet äktenskap "får anses ha ett högre symbolvärde". Så långt vi kan se, är detta ett juridiskt sett irrelevant resonemang. Det ankommer på dem som ingår partnerskap respektive äktenskap att skapa en god bild av den samlevnadsform de valt. Det kommer alltid att finnas ett behov av olika ord för att skilja mellan de båda samlevnadsformerna.

Utredningen borde här ha beaktat att det också finns en betydande grupp homosexuella som önskar bevara partnerskapslagen i sin nuvarande form. Detta har inte ens omnämnts i utredningen.

Vi kan inte uppfatta den successiva förändringen av äktenskapslagstiftningen som något annat än en pågående urholkning av begreppet äktenskap. Det höjs även röster till förmån för månggifte och den nu föreslagna lagändringen öppnar, per definition, upp för en familjbildning med fler än två parter. Vi menar att samhället måste tolerera mångfalden av samlevnadsformer utan att fördenskull ge upp tanken på det livslånga, av trohet präglade äktenskapet mellan man och kvinna som idealet. Detta inte minst utifrån barnperspektivet. Så många barn som möjligt bör i enlighet med FN's barnkonvention få växa upp med båda sina biologiska föräldrar.

Den nu aktuella förändringen av äktenskapslagen som syftar till att ge två olika samlevnadsformer samma namn tar varken hänsyn till könsolaritet eller potentiell fruktsamhet i sin definition av äktenskapet. Detta leder till att den för äktenskapet grundläggande faderskapspresumtionen inte kan överleva.

Barnens bästa

Utredaren har inte utgått ifrån den rättsliga betydelse som äktenskapet har för familjbildningen, (sid.16) vilket han påstår sig göra. Han avfärdar det som FN's barnkonvention tydligt fastställer: *"Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet."* /artikel 3:1/

Barnkonventionen definierar i en lång rad paragrafer vad som är barnens bästa, t.ex artikel 7:1 *"Barnet skall...ha... rätt att få vetskap om sina föräldrar och bli omvårdad av dem."* Detta kan endast syfta på de biologiska föräldrarna och lagförslaget strider därför mot barnkonventionen. Artikel 16:1 *"Inget barn får utsättas för godtyckliga ... ingripanden ... i sitt privat- och familjeliv."* Förslaget kan ses som ett godtyckligt ingripande eftersom barnet inte kan välja att få växa upp i en familj med mamma och pappa. Det är horribelt att lagstiftningen skulle legalisera ett sådant godtycke.

Vi menar att det heterosexuella äktenskapet som institution, har egenskaper som med hänsyn till barnets bästa, legitimerar att det bevaras intakt i familjerättsligt avseende. Äktenskapet är juridiskt sett inte i första hand en bekräftelse på makarnas känslor för varandra utan utgör ett förpliktigande ramverk av rättigheter och skyldigheter som är utformat för att kunna ta emot barn och ge dem en harmonisk uppväxt. Äktenskapet är enligt statistiken den mest stabila formen av samlevnad, vilket innebär att det är den samlevnadsform som bäst tillvaratar barnets intresse. Detta är ståndpunkter som med emfas framfördes av den franska parlamentskommission som efter ett års arbete i januari 2006 avvisade tanken på ett könsneutralt äktenskap.

Äktenskapet är i grunden en institution som syftar till reproduktion och det måste följaktligen avse en relation mellan två personer av olika kön. Dessutom ger de biologiska föräldrarna den bästa utgångspunkten för identitetsskapande.

Ordet äktenskap bör reserveras för äktenskap mellan personer av olika kön också av det skälet att det är den enda samlevnadsform som medger faderskapspresumtion och därmed sammanlänkar föräldraskapets tre dimensioner: den biologiska, den juridiska och den sociala. Den första paragrafen i Föräldrabalken (1949:381) lyder: ”*Är vid barns födelse modern gift, skall mannen i äktenskapet anses som barnets fader*”.

Av detta följer att man antingen måste bevara äktenskapet tvåkönat och därmed behålla faderskapspresumtionen eller upphäva båda två, vilket strider mot barnets intresse eftersom det förutsättningslösa faderskaps erkännandet medför en särskild stabilitet och trygghet. Med en könsneutral äktenskapslagstiftning faller alltså regeln att varje barn fött inom äktenskap har en juridiskt erkänd far.

Argumentet att även homosexuella par, genom assisterad befruktning, kan bidra till reproduktion har här ingen tyngd. En sådan reproduktion kräver medverkan av en tredje person. Idag vet vi alldeles för lite för att kunna fastslå vilka konsekvenser det blir när barnet skall relatera till minst tre individer som ”gruppföräldrar”.

Även om det inte finns klara bevis för att det är skadligt för ett barn att växa upp inom en homosexuell familjebildning borde man tillämpa *försiktighetsprincipen*. Det gör man när det gäller klimatfrågorna och många andra områden. Hur kan man då tillåta och lagstifta om ett gigantiskt experiment med våra barn?

Internationella komplikationer

Vi menar att utredaren inte tillräckligt tagit i beaktande de internationella konsekvenser en lagändring får. Han erkänner att det kan uppträda tolkningsproblem när ordet äktenskap betyder olika ting i olika länders lagstiftning men anser dem tydligen försumbara. Vi tycker att de i sig väger tillräckligt tungt för att man skall säga nej till en förändring som innebär att två olika företeelser får samma namn.

Det är också helt klart att det i vår multikulturella och multireligiösa miljö finns starka spänningar, inte minst kring samlevnadsideal. För många nysvenskar är den förordade nya lagstiftningen obegriplig. Den bidrar till att fjärma dem från det svenska samhället.

Vigselplikt

Om utredningsförslaget trots allt kommer att ligga till grund för ny lagstiftning vill vi understryka följande synpunkter

- Vi bejakar förslaget att trossamfunden får behålla möjligheten att förordna vigsselförrättare.
- Vi bejakar också utredarens förslag att inte införa vigselplikt för den som har vigselrätt.

Allmänt

I debatten finns en sådan spets mot traditionellt kristna värderingar att utvecklingen känns ytterst oroande. Det som hittills skett visar att en liten medveten lobbygrupp kan ta bort viljan till grundlig analys hos i stort sett hela det politiska etablissemanget när det känns politiskt opportunt.

Vi kan inte underlåta att påminna om hur också en annonskampanj till förmån för den ännu gällande äktenskapslagstiftningen kan drabbas av krav på att sådant skall hållas utanför ”det offentliga rummet”. Det finns en uppenbar tendens att på olika områden göra den av samhället proklamerade normen till allenarådande och att därmed sätta den lagstadgade yttrandefriheten i fara.

Avslutning

Sammanfattningsvis anser Frälsningsarmén att lagförslaget måste bearbetas ytterligare innan beslut fattas. Detta bör göras av en parlamentariskt tillsatt utredning. De avgörande argumenten för en förnyad utredning är dels att barnperspektivet inte beaktats tillräckligt i Hans Regners utredning och dels att försiktighetsprincipen bör tillämpas när osäkerhet råder om konsekvenserna ur ett barnperspektiv.

Frälsningsarméns ledningsråd lämnar dessa synpunkter efter beredning i Frälsningsarméns etiska råd.

Stockholm den